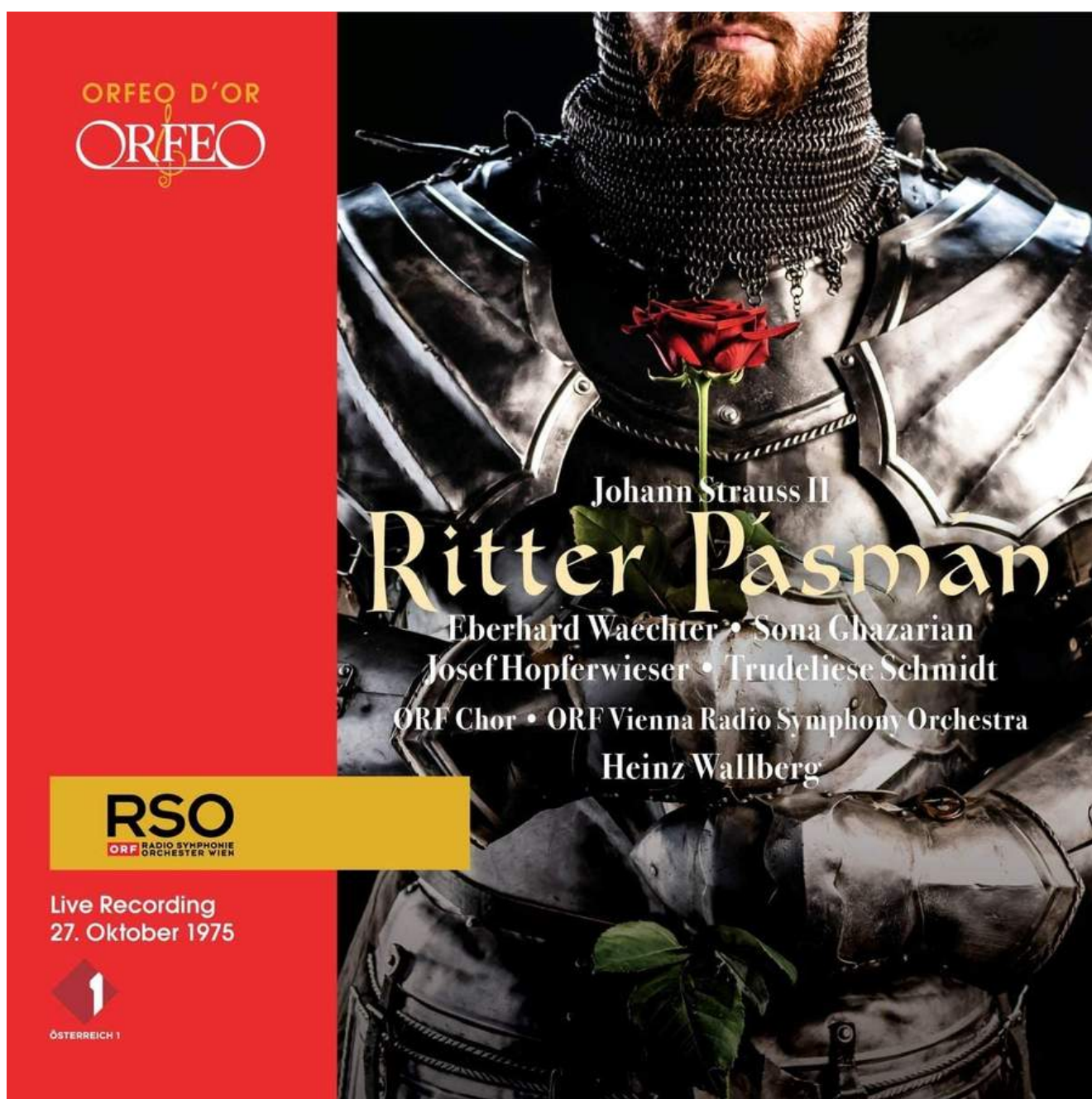

Ett måste för varje operaälskare

Johann Strauss II: Ritter Pásmán

ORF Vienna Radio Symphony Orchestra

Dirigent: Heinz Wallberg

Medverkande: Eberhard Waechter, Josef Hopferweiser, Sona Ghazarian, Trudeliene Schmidt, Artur Kom, Horst Witsche, Axelle Gall, Peter Drahosch

Orfeo C200062 [2 CD]

Trots att jag lyssnar på flera hundra operainspelningar varje år så kan jag faktiskt inte minnas att jag har längtat så mycket efter att få höra en opera som just *Ritter Pásmán* av **Johann Strauss den yngre**. Det är lätt att snabbt komma in i operans musik via dess medryckande *csárdás* som ibland spelas på nyårskonserten från Wien och även förekommer på skiva.

När jag första gången hörde *csárdásen* med **Hans Swarowsky** på LP gjorde letade jag på nätet och frågade musikvänner om de kände till operan. Det finns knappt någon skivbutik jag har varit i där jag inte har frågat efter en inspelning av *Ritter Pásmán*. I en butik i Wien för några år lyckades ägaren belägga att operan hade spelats in 1975 i Musikverein med Wiens Radiosymfoniorkester ORF under **Heinz Wallberg** och även getts ut som LP på skivbolaget Unique Opera Records (1972-77). Nu har skivbolaget Orfeo grävt fram denna radioinspelning ur arkivet och gett ut den i en utgåva som förtjänar all beröm. Det finns också sedan tidigare en duett inspelad ur operans tredje akt; *Euch schlägt mein ganzes Herz entgegen* där Elisabeth Berg och Stefan Dahlberg sjunger med Sveriges Radios Symfoniorkester under Okko Kamu (BIS CD-645, 1993).

Johann Strauss ägnade sig mestadels åt operetter, valser och polkor, men i slutet av 1880-talet ville han satsa på en gedigen helaftonsopera. Den komiska operan *Ritter Pásmán* blev då hans första och enda verk i genren. Operan fick sin urpremiär på Wiener Hofoper (nuvarande Wiener Staatsoper) 1892 och togs emot positivt av så väl kritiker som publik, men den blev ändå ingen succé och lades till Strauss bedrövelse ner efter bara nio föreställningar. Man gav den även i Prag, München och Berlin, men där hade den heller ingen större framgång utan hamnade så småningom den på glömskans bakgård.

Handlingen i *Ritter Pásmán* baserar sig på den ungerska diktaren János Arany's ballad om *Pázmán lovag* (*Riddare Pásmáns*) och utspelar sig under ungersk riddartid. Den ungerske kungen med följe tar under ett oväder sin tillflykt till en riddarborg. Riddaren Pásmán som kommer hem först efter att gästerna gått till sängs får höra att hans hustru blivit kysst av en av jägarna i jaktlaget. Ovetandes om att charmören i själva verket var kungen beger sig den svartsjuka Pásmán dagen därpå till kungens hov för att kräva upprättelse. Drottningen som förstår vad som hänt föreslår att Pásmán i gengäld kysser henne så är problemet ut världen. Ett diplomatiskt initiativ som förhindrar en ytterligare eskalering av konflikten.

Handlingen i denna chevalereska riddarsaga kanske inte lämnar några större avtryck hos en nutida operapublik, men musiken är i högsta grad hörvärd med sina medryckande melodier och arior även om den kanske inte lever upp till Strauss mästerverk i operettgenren som *Läderlappen* eller *Zigenarbaronen*. Men operan visar att Strauss även i denna genre var uppfinningsrik och hade fingertoppskänsla för både instrumentation och att skriva för röster.

I denna inspelning tar orkester och kör under Heinz Wallbergs ledning vara på materialet på bästa sätt. Bland solisterna vill jag lyfta **Sona Ghazarian** som drottningen med sin charmiga stämma som ibland påminner Gundola Janowitz, och **Eberhard Waechter** som riddaren Pásmán med sin krämiga och autoritära baryton. Tenoren **Josef Hopperwieser** gör också en övertygande insats som den unge kungen, även om hans röstklang smalnar lite väl mycket ibland.

Ljudmässigt lämnar utgåvan inte mycket i övrigt att önska. Som bonus har man lagt till den kompletta balettmusiken ur operan (där *csárdásen* ingår) ursprungligen inspelad med Slovakiska statsfilharmonin i Košice under **Alfred Walter** för skivmärket Marco Polo. En eloge till skivbolaget Orfeo som äntligen ger ut denna raritet - ett måste för varje operaälskare!

Yehya Alazem